

KILPAILUTIEDOSTON VALMISTAMINEN:**UUDEN KILPAILUN ALOITUS:**

- Menu Kilpailut, toiminto Aloita uusi kilpailu
 - Kisan tunnus on kilpailun kalenterinumero, esim. 123
 - Kisan NIMI on kilpailun nimi, 35 merkkiä esimerkiksi Vantaan IV talvikisat 16.1.1994
 - Aseta kilpailun perustiedoissa yleiset arvot, kuten kilpailun hiihtotapa, sarjan lähtöpaikka, hiihdossa yleensä tyhjä, suunnistuksessa voi olla useita eri lähtöpaikkoja
 - Siirry välilehdelle Lähtöaika ja anna ensimmäisen todellisen lähtijän lähtöaika (11.01.30,0).
 - Anna ruutuun lähtönumero aikaa vastaavan kilpailijan numero (3).
 - Lähtöväli sekunteina (30), suunnistuksessa jopa 180 sekuntia (= 3 min), siis yhden sarjan sisällä kilpailijoiden lähtöväli, yhteislähdöissä 00 sekuntia.
 - Yhtäaikaan lähtijät (1), parilähdössä 2, yhteislähdöissä (0 tai iso luku).
 - Huomaa nappi Tee näistä oletusarvot, varsinkin uuden kauden alussa
 - Siirry välilehdelle Kilpailumaksut
 - Ilmoittautumismaksuna annetaan ensin lisättävän sarjan ilmoittautumismaksu täysinä euroina (8), samoin jälki-ilmoittautumisen lisämaksu (8)
- **vinkki!** Pidä tallessa peruskilpailu, jossa on sarjat ilman kilpailijoita. Voit avata sen, lisätä kilpailijat ja tallettaa tämän sitten varsinaiseksi kilpailutiedostoksi.

LISÄÄ KILPAILUUN SARJAT:

- Mieti ensin vähäsen kilpailun aikataulua ja sarjojen kilpailutusta ja sen vaikutusta sarjojen kilpailujärjestykseen
- Menu Muutokset, toiminto Sarjatiedot
- Lisättyjen sarjojen kilpailujärjestystä voi muuttaa.
- Nappi Uusi sarja, välilehti Tunnus. Sarjan tunnus alkaa kirjaimella, enintään 6 merkkiä, pienet kirjaimet kääntyvät isoiksi, älä käytä erikoismerkkejä, älä jätä tyhjiä välejä, M12, N12, M45 ovat hyviä, selittäviä tunnuksia, käytä niitä, MYL= Miehet, yleinen
- Nappi Rakenna oletusnimi osaa em. tunnuksesta tehdä sarjalle nimen
- Tiedot kopioituvat mallisarjasta (0-sarja tai valittuna ollut), niitä voi muuttaa ao. ruuduissa, tarvittaessa vaihda myös välilehtä
- Lähtöaikoja/numeroita ei tarvitse (=kannata) vielä antaa, muuttuvat kuitenkin arvonnassa
- Nappi OK lopettaa yhden sarjan
- Valitse ennen seuraavan sarjan lisäystä sille sopiva mallisarja, näin matka ja maksut kopioituvat oikein

- Sarjan paikan vaihtaminen:
 - = valitse sarjan rivi ja tupla klikkaa sitä, tai nappi **Tiedot** tai hiiren oikea nappi ja menusta **Sarjan tiedot**
 - = Välilehti **Tunnus**, ruutu **Kilpailujärjestys**, aseta uusi järjestysnumero ja paina nappi **Vaihda**.
- Usean sarjan tietojen samanaikainen muutos:
 - = aseta ensin muutettava tieto, esim. maksu yhdelle sarjalle oikeaksi (= olkoon se kohta X)
 - = pidä shift alhaalla ja valitse hiirellä kaikki ne sarjat, joihin haluat tämän arvot
 - = vapauta shift, siirrä hiiren osoitin sen sarjan ja tiedon päälle, jonka haluat kopioituvan (siis kohtaan X)
 - = paina hiiren oikeaa nappia, jotta saat esiin valikon
 - = valitse valikosta tiedon monistus
- Nappi **Poista sarja** poistaa valitun sarjan, jos hyväksyt poiston, kilpailijatkin poistuvat, jos niitä sarjassa oli
- Nappi **Yhdistä** siirtää sarjan kilpailijat ensin toiseen sarjaan, sen jälkeen voit päättää, poistatko sarjan

SARJAN LISÄTIEDOT LYHYESTI:

- Aika määrää sijoituksen (oletus), muuten pisteet määräävät sijoituksen (hirven hiihto)
- Sarja on apusarja, sarjassa ei kilpailla vaan sarjassa käytetään toisen sarjan tuloksia, esimerkiksi yleisen sarjan kisassa jaetaan Keimolan ja Seutulan mestaruudet, jolloin näissä apusarjoissa toisessa on Keimolalaiset, toisessa Seutulalaiset
- Mukana pisteissä, sarja otetaan mukaan kun lasketaan pistemäärä sijoituksen mukaan
- Joukkueen tulos, sarjaan lasketaan joukkueen yhteistulos joukkuekilpailuissa (esim SM-maastajuoksujen joukkuetulokset)
- Sarja on arvottu, arvonta on jo tehty
- Onko sprintin jatkosarja, lasketaanko sarjasta jatkoon pääsijöitä, sarjan automaattinen tunnistaminen
- Viesti, osuuksien kokonaismäärä, viestisarja varaa aina 1 + osuuksien määrän sarjatunnuksia
- Viestin osuuksien numerointi, itseselittävä kai?
- Sprinttiviestin joukkueen koko, osuuksien kilpailijoiden nimien automaattinen kopiointi
- Sarja on valmis, jokaisella kilpailijalla on joko tulos tai keskeytys/poissjääntitieto

LISÄÄ KILPAILIJAT:

- Varmista, että käytössäsi on SHL:n uusin lisenssitiedosto ja sen polku on oikein asetettu (**Säädöt/Kansiot**), alin ruutu.
- Menu Ilmoittautumiset, toiminto Ilmoittautumiset

- Kirjoita ruutuun *Seuran lisenssoidut urheilijat* ilmoittavan seuran nimen alkua, rasti joko Aakkosjärjestys tai Sukunimen mukaan ja hae kilpailijat napilla **Hae**
- Jos väärä järjestys, vaihda rastin paikkaa ja hae uudelleen
- Jos listalla on useaa eri seuraa, lisää nimen pituutta ja hae uudelleen
- Valitse listasta yksi, tiedot ilmestyvät oikeaan reunaan, sarja valitaan automaattisesti ja alareunassa näkyy sarjassa jo olevat kilpailijat
- Tarkista arvontaryhmä
- Nappi **Ilmoita** tai *kilpailijan rivin tupla-klikkaus* lisää kilpailijan sarjaan
- Jos ei löydy seuran listasta:
 - = kirjoita lisenssinumero ja paina Hae Lis. numeroa.
 - = Jos vieläkin ei löydy, täytä kaikki tiedot ja paina nappi Ilmoita
- Numero vaihtuu arvonnassa, joten ehdotettua ei tarvitse vaihtaa. Arvontaryhmä on tärkeä, 1 arvotaan alkuun ja 4 sarjan loppuun.
- Jos sarja oli jo arvottu, kilpailija saa huomautuksen J, joka tarkoittaa jälki-ilmoittautunutta, se näkyy myös rahastuslistauksissa erikseen.
- Alueella *Tämän kilpailutiedot* näkyvän kilpailijan tietoja voit **Korjaa**-napilla korjata, tai Poista-napilla poistaa kokonaan
- **Hae nimellä**-napilla etsitään sitä kilpailijaa tästä kilpailusta, jonka nimen alkua on *Tämän kilpailutiedot* Kilpailijan nimi-ruudussa. Voit valita löytyneistä yhden, ja korjata sitä.

SÄHKÖPOSTI-ILMOITTAUTUMISET LEIKEPÖYDÄN KAUTA:

- Menu **Ilmoittautumiset**, toiminto **Ota leikepöydältä**, jos näkyy jotain vanhaa leikepöydän sisältöä, poista se napilla **Vanha pois**. Tarkista erotinmerkkivalikoima ja niiden määrä (montako tyhjä-merkkiä on kenttien väli)
- Avaa sähköpostiohjelma ja avaa ensimmäisen ilmoittautumisen sähköposti ja sen liitetiedosto, jos on
- Maalaa sähköpostista ilmoittautumistiedot ja kopioi ne leikepöydälle, tärkein tieto on lisenssinumero
- Vaihda ExTime-ohjelmaan, paina nappi **Uutta tilalle**
- Vaihda oikean reunan tietojen järjestys vastaamaan sähköpostissa olevaa järjestystä (0=tietoa ei ole), ja taas tärkein on lisenssinumero
- Valitse listasta yksi, tiedot ilmestyvät alareunaan. Jos ne menevät väärin ruutuihin, korjaa tietojen järjestys tai erotinmerkit
- Paina **Hae Lis.nroa**, niin tiedot tarkistetaan kannasta
- Nappi **Ilmoita** lisää kilpailijan sarjaan

- Valitse yläosan listasta seuraavan kilpailijan rivi ja toista äskeiset pallukat
- Kaikkien tultua lisätyiksi, paina **Vanha pois**, ja siirry sähköpostiohjelmaan.
- Vastaa äskeiselle ilmoittajalle, löytyivätkö kaikki ja täsmäsivätkö sarjat.
- Siirry seuraavaan sähköpostiin, maalaa tavaraa leikepöydälle ja vaihda taas ExTime-ohjelmaan, nappi **Uutta tilalle** ja niin edelleen tuosta yläpuolelta.

ILMOITTAUTUMISET TIEDOSTOSTA == KILMO

- Tiedoston tulee olla puhdas tekstitiedosto, ei wordin doc
- Excelin *.csv suositeltavin, myös notepadin (muistio) tai wordpadin *.txt käyvät hyvin
- Menu **Säädöt**, toiminto **Excel parametrit**. Tarkista tiedoston tietojen järjestys, tarvittaessa listaa myös lisättävän tiedoston alkua napilla **Näytä csv-tiedoston alku**
- Aseta muut kenttien erotin tiedot (yleisin välimerkki puolipiste ; tiedot yhdellä rivillä, jne)
- Ilmoittautumisissa rasti vasemmalta **Lisää kaikki**, jos taas täydennät kilpailijoiden tietoja valitse tieto, jonka avulla tiedot kohdistetaan oikealle kilpailijalle
- Anna ExTimen perustaa sarjatkin, voit väärän sarjan helposti **Yhdistää** oikeaan, katso edellä sarjatiedot.
- Nappi **Lue csv-tiedosto** lisää kaikki tiedostossa olevat rivit mukaan kilpailuun
- Toista homma seuraavalle tiedostolle, jos tarve
- **Muista** tallettaa kisaatiedosto lisäyksen jälkeen

VIESTIKILPAILUN LISÄMÄÄREET :

- Viestisarja lisätään eri tavalla, napilla **Lisää viestisarja**
- Välilehti **Viesti**, aseta osuuksien kokonaismäärä ja numerointitapa
- Välilehti **Lähtöaika**, aseta sarjalle lähtöaika, se kopioituu joukkueille lähtöajaksi
- Välilehti **Tunnus**, tunnuksen tulee loppuun -V viestin kokonaistuloksen merkiksi, älä poista sitä, vaikka muuttaisit muuten tunnusta
- Napin **OK** painallus lisää heti perään myös jokaiselle osuudelle oman sarjan (tunnukset -1, -2, jne) osuustuloksia varten.
- Osuustulosarjat ovat taas jokainen "Yksilökilpailuja".
- Ensimmäiseen osuussarjaan tulee sama lähtöaika kuin joukkueelle, muiden osuussarjojen lähtöajat jäävät nollassi.
- Vaihda sarjojen paikat vasta kaikkien ilmoittautumisten tultua tehdyiksi, jos koet tarpeelliseksi pitää joukkueita eri paikassa peräkkäin. Ei ole välttämättä tarvetta vaihtaa.

VIESTIJOUKKUEEN LISÄYS:

- Menu Ilmoittautumiset, toiminto Viestijoukkueet

- Kirjoita Seura-ruutuun seuran nimi (Espoon Hiihtoseura) ja joukkueen nimen paikalle lyhenne (EHS I), jos joukkue ei käytä lempinimeään (Temen talli)
- Anna joukkueen numero, muista osuuksien numerointi ja viime vuosi. (edellisvuoden voittaja lähtee keskeltä)
- Paina **Ilmoita**, kun joukkueen nimi ja numero sekä sarjan tunnus ovat oikein.
- ExTime lisää joukkueeseen jäsenet automaattisesti ja numeroi ne annetun tavan mukaan. Joukkue saa oman yksilöivän numerotunnuksensa, se ei näy tulosliuškoissa. Osuuksien sarjojen on oltava tässä vaiheessa heti viestin yhteissarjan jälkeen.
- Vaihda kilpailijoiden nimet tekstin "U" paikalle vasta myöhemmin valikon **Muutokset** toiminnolla **Viestijoukkueen muutokset**.
- Samoin vaihda virheellinen numerointi valikon **Muutokset** toiminnolla **Viestijoukkueen muutokset**.
- Valitse ensin viestisarja ja sen ilmoittautuneet, ja siirrä palkki sen joukkueen kohdalle, jonka järjestyksen aiot antaa.
- Väärin lisätty joukkue ja sen jäsenet poistetaan valikon **Tilanteet** toiminnolla **Sarjan tilanne** valitsemalla sarjaksi viestin sarja, poistettava joukkue ja painamalla nappi **Poista** sekä hyväksymällä poisto

TEE MYÖS VÄLITALLETUKSET:

- Menu **Kilpailut**, toiminto **Entiselle nimelle talteen** tallentaa vanhan tilalle, ei kysy kuittausta päällekirjoituksesta
- Menu **Kilpailut**, toiminto **Siirrä talteen toiselle nimelle** antaa mahdollisuuden tallentaa toisen nimisenä/uuteen paikkaan
- Jos samanniminen jo löytyy, hyväksy/hylkää päällekirjoitus.

VANHAAN KILPAILUUN MUUTOKSIA:

- Menu Tiedostot, toiminto Kilpailutiedosto
- Selaa haluamaasi kansioon ja valitse tiedoston nimi, sama johon viimeksi talletit.
- Valikossa **Tiedostot** näkyy alimpana viimeksi luettu ja tallennettu tiedosto. Valitsemalla jompikumpi, se avataan. Tiedostoja näkyy vain yksi, jos sama on viimeksi avattu ja suljettu.

ILMOITTAUTUNEIDEN SELAILU

- Menu Ilmoittautuminen, toiminto Tilanne nyt
- Valitse vasemmalta joko **Kaikki** tai jokin sarja
- Valitse keskeltä joko **Kaikki** tai jokin seura

- Näet kilpailijat joko lisenssinumeron mukaan tai aakkosissa joko etunimen tai sukunimen mukaan riippuen rasteista listan alareunassa
- Valittujen yhteismäärä näkyy myös
- WEB-lista-nappi tuottaa html-tiedoston valittuun kansioon annetulle nimelle nettiin siirtämistä varten.
- Kokonaismäärät näkyvät valikon **Ajanotto** toiminnon **Kokonaistilanne** avulla, ne voidaan tulostaa paperille/tiedostoon napin **Paperille** avulla.

ILMOITTAUTUNEIDEN KORJAILU

- Hae korjattava kilpailija valikon **Tilanteet** toiminnolla **Sarjan tilanne**.
- Selaa oikea sarja esille ja avaa kilpailijan muutosruutu joko tupla klikkaamalla kilpailijan riviä tai valitsemalla rivi ja painamalla nappia **Korjaa**
- Korjaa tiedot, vaihda välilehteä tarvittaessa ja hyväksy muutos painamalla **OK**
- Isossa kisassa hakua auttaa valikon **Ranking** toiminnolla **Vertaa lisenssinumeroita** avautuva ikkuna. Katso lisää netin html-opasteista
- Muista myös **Ilmoittautumiset**-valikon **Hae nimellä**-nappi
- Myös **Listaukset**-valikon toiminnon **Pussituslistauksen** kautta voidaan korjattavaa kilpailijaa etsiä. Korjailu on kuitenkin tehtävä **Sarjan tilanne** näytössä.

ARVONTA

- Tee ensin paperille aikataulusuunnitelma, käytä tarvittaessa apuna aikataululistausta, paras on edellinen vastaava kisa havaitut muutostarpeet korjattuina
 - = Menu **Listaukset**, toiminto **Lähtölistat**, nappi **Kilpailutapahtuman aikataululista**
 - = Tarvittaessa ensin toiminto **Valitse kirjoitin**, jos listaus meneekin tiedostoon eikä tule paperille.
- Aseta sarjat määrättyyn kilpailujärjestykseen
 - = Menu **Muutokset**, toiminto **Sarjatiedot**
 - = valitse siirrettävä sarja, tuplaklikkaa, välilehden **Tunnus** ruutuun **Kilpailujärjestys** uusi sijoituspaikka järjestysnumerona. Paina nappia **Vaihda**, niin sarjan paikka vaihtuu.
 - = Toista ylläolevaa, kunnes sarjojen keskinäinen järjestys on oikea.
- Valikon **Muutokset** toiminnolla **Puuttuvat numerot** voit estää tiettyjen numeroiden käytön. **Varmistu** että lista on tyhjä, kun kaikki numerot ovat käytettävissä.
- Menu Muutokset toiminto Arvonta
- Tarkista yläkulman rasti, yleensä entiset numerot **eivät** säily.
- Siirry ensimmäiseen arvottavaan sarjaan alarivin **Edellinen** ja **Seuraava** napeilla, järjestysnumero näkyy siinä keskellä.

- Tarkista ja korjaa **ensimmäisen** arvottavan sarjan tärkeät tiedot:
 - = Sarjan aloitusnumero
 - = Sarjan lähtöaika
 - = Sarjan lähtöväli
 - = Rinnan (=samaa aikaan) lähtijät
 - = varmista että **arvontaryhmät** ovat oikein (vasemman listan ensimmäinen numero). Jos se on väärin tupla klikkaa ko. kilpailijaa vasemmassa listassa ja korjaa tieto.
- Kun tiedot kunnossa **Arvo tämä sarja**. Saat uuden listan oikealle
- Siirry seuraavaan sarjaan **Seuraava** napilla
- Tarkista taas arvontaryhmät !!!!!
- Helpointa on määrittää uuden sarjan lähtöaika ja ensimmäinen lähtönumero edellisen sarjan perusteella. Aseta sarjojen väliin haluttujen tyhjien numeroiden määrä (jälki-ilmoittautumisvara) ja paina sen alapuolista nappia **Edellisen sarjan viimeiseen lisää**.
- ExTime laskee ensimmäiselle lähtöajan ja numeron, tuloksen tyydyttäessä toista arvontaa napilla **Arvo tämä sarja**.
- Ja taas seuraavaan sarjaan tarkistamaan arvontaryhmiä ja lisäämään jälki-ilmoittautumisvara tai makkaranpaistotaukoa.

LÄHTÖLISTAT

- ❖ PAINETTAVAAN KISAN KÄSIOHJELMAAN
 - o Menu **Kilpailut**, toiminto **Tulostus tiedostoon** Anna syntyvälle tekstitiedostolle nimi
 - o Menu Listaukset/Lähtölistat ja asetuksia
 - o Rasti vasemmasta reunasta oikeat vaihtoehdot ja laita ne muistiin napilla **Lähtölistan asetukset Inii-tiedostoon**
 - o Valitse Ensimmäinen ja Viimeinen sarja, paina nappia Henkilökohtaiset lähtölistat
 - o Toista tarvittaessa yllä olevaa, tulostus jatkuu samaan tiedostoon
 - o Sulje tulostus napilla **Valmis** ja vaihda toinen tulostustiedosto/kirjoitin, niin juuri tehty tiedosto vapautuu
 - o Muotoile lempitekturillasi
 - o Lähetä tiedosto kirjapainoon/kopioitavaksi
- ❖ NETTIIN
 - o Menu **Listaukset/Netti-lähtölistat**, joko perusHTML tai oman mallin mukaan
 - o Valitse järjestys, joko kisa-aikataulun mukaisesti tai sarjojen ikäjärjestykseen.
 - o Poimi halutut sarjat mukaan ja hyväksy valinta
 - o Valitse sopiva kansio ja anna tiedostolle nimi.
 - o Siirrä syntynyt tiedosto web-palvelimelle

- o Joukkueen jäsenten nimet saadaan mukaan Joukkue kokoonpanoissa.

❖ LÄHETTÄJÄLLE

- o Menu Listaukset/Lähtölistat
- o varmista vasemman reunan rastien paikat.
- o aseta ensimmäinen lähtönumero
- o aseta viimeinen lähtönumero
- o napilla **Ylläoleva numeroväli** saat listalle myös varanumerot sarjojen välissä, lähettäjä arvostaa eikä lähetä ketään liian ennen

❖ NUMEROIDEN JAKAJALLE

- o Menu Listaukset/Pussituslistat
- o laita Pussituslistan vähimmäiskoko, helpottaa saksimista
- o napilla **Pussituslista** syntyy seurakohtainen listaus

❖ RAHASTONHOITAJALLE

- o varmista, että ilmoittautumismaksut ovat oikein
- o Menu Listaukset/Pussituslistat
- o nappi **Maksut yht** tuottaa yhteenvedon seuroittain
- o valitse listan ylin seura, nappi **Seuran maksut** tuottaa listan myös nimistä
- o toista **Seuran maksut** kunnes ollaan listan lopussa

KISATIEDOSTON VIIMEISTELY JA ARKISTOINTI

- tallenna tiedosto, mieluumsti kahteen paikkaan kts **VÄLITALLETUKSET**
- Kilpailut, toiminto Lopetus
- Menu **Kilpailut**, toiminto **Lopetus**
- Päätös ei onnistu, jos on tehty muutoksia talletuksen jälkeen, niistä kysytään **jätetäänkö ne tallentamatta**, Kyllä vastaus jättää muutokset pois.
- Talleta tilanne sekä kovalevylle, että myös muistitikulle/levykkeelle.
- **Talleta AINA** kahteen eri paikkaan. Tietokone voi hajota, mutta varmuuskopiota voi käyttää toisessakin koneessa.

AJANOTTONÄYTTÖ KOOSTUU 2 PÄÄSARAKKEESTA

- ❖ **Vasemmalla** ovat ajat nousevassa järjestyksessä, ajasta näkyy järjestysnumero: **kanavan** tunnus, itse kelloaika. Aika tulee riville:
 - = ulkoiselta kellolta
 - = näppäimistöltä F10-painalluksella (kanava N)
 - = joystickin painonapista(kanavat A..D)
 - = kilpailijalta poistettaessa (kanava X)
 - = saadusta ajasta tehty kopio (kanava K)
 - = oikeanpuoleisimmasta ikonista (sekkarin nappi, T)
- **Kanava** on kellon sanomassa tietyllä sarakkeella oleva merkki, joka kertoo mistä kellon napista/tapahtumasta ko. aika on lähtöisin. Sen merkitys asetetaan menussa Säädot/asetusarvot, lähtöajalle yksi kanavatunnus, maali- ja kierrosajoille max 4 tunnusta (=merkkiä)
- ❖ **Oikealla** ovat kilpailijat syötetyssä järjestyksessä, kilpailijasta näytettäviä tietoja voidaan säätää (Säädot/Perusnäyttö). Kilpailija tulee riville:
 - = syöttämällä numero näppäimistöltä
 - = kellosanomassa olevaa kilpailijanumeroa käyttäen
 - = hakemalla F5-näppäimellä se kilpailija, jonka lähdistä on kulunut eniten aikaa
- ❖ AJAN KIINNITTÄMINEN KILPAILIJAN AJAKSI
- yksi aika/kilpailija rivi on aktiivinen (oletuksena näkyy keltaisena rivinä). Tällä rivillä oleva aika hyväksytään kilpailijalle
- aika on erikseen hyväksyttävä kilpailijan ajaksi joko näppäimillä:
 - = F1 näppäimellä loppuajaksi
 - = F4 näppäimellä väliajaksi
 - = F6 näppäimellä kierrosajaksi
 - = hiirellä käyttäen oikean napin avulla Menua
 - = työkaluikoneja klikkaamalla (lähtä, väli, maali)
- kilpailija siirretään oikean ajan luokse
 - = poistamalla mahdollinen vanha numero DEL:llä
 - = syöttämällä kilpailijan numero näppäimistöllä
 - = nostamalla/laskemalla alempana/ylempänä oleva kilpailija shift+nuolinäppäimellä
- Kiinnitetty aika-kilpailijapari siirtyy ja poistuu yhdessä
- F1-näppäily uudelleen poistaa kiinnityksen, jos kysymykseen *"Onko aika oikealla kilpailijalla"* vastataan **Ei**
- ❖ NÄYTÖN SIIVOUS
- Kilpailija poistetaan riviltä DEL-näppäimellä, ei tarvitse kuittausta. Jos aika on kiinnitetty, sekin häviää.
- Kiinnittämätön aika poistetaan joko DEL-näppäimellä tai hiirellä käyttäen oikean napin avulla Menua. Jos rivillä on myös kilpailija se poistetaan aina ensiksi.

- Hyväksymättömän ajan poisto vaatii kuittauksen.
- Hyväksytyt ajat ja kilpailijat poistetaan näytöstä HOME-näppäimellä
- ❖ TEE PIKATALLETUKSIA RIITTÄVÄN USEIN
- Paina F2, viimeisin tilanne kirjoittuu tiedostoon valitalletus.tmp entinen välitilanne tuhoutuu pois.
- Muutoksia-laskuri nollaantuu. Piippi muistuttaa.
- ❖ TEE MYÖS TALLETUKSIA ERI NIMELLE / MUISTITIKULLE:
- Menu Kilpailut/Siirrä talteen toiselle nimelle
- Valitse kansio, anna tiedoston nimi
- Jos samanniminen jo löytyy, hyväksy/hylkää päällekirjoitus.
- Nämä välitalletukset säilyvät, talleta näin ainakin viimeinen tilanne.

NÄPPÄIMISTÖ

- ❖ PERUSNÄPPÄIMET AJANOTTONÄYTÖSSÄ
 - F10 kellon napin painaminen, aika siirtyy aikasarakkeelle aikapuskuriin
 - F1 ajan kiinnitys kilpailijalle loppuajaksi
 - 0..9 numeron painallus aloittaa kilpailijameron syötön omaan pikkuikkunaan oikealla alhaalla
 - ESC numerosyötön katkaisu
 - DEL kilpailijan tietojen poisto riviltä, jos kilpailijaa ei ole, aika poistuu, se vaatii hyväksynnän
 - Home hyväksytyjen aikarivien poisto näytöstä
 - SH+Home shift ja samalla Home, vain tyhjien rivien siivous
 - F2 tilanteen talletus levyille (valitalletus.tmp)
 - PgUp siirtyminen ylimmälle riville
 - PgDw siirtyminen alimmalle riville
 - ↑ nuoli ylös, siirtyminen ylemmälle riville
 - ↓ nuoli alas, siirtyminen alemmalle riville
 - SH+↑ shift ja samalla nuoli ylös, kilpailijan siirtäminen ylöspäin
 - SH+↓ shift ja samalla nuoli alas, kilpailijan siirtäminen alaspäin
 - ↵ enter, CR, return, aktiivisen kilpailijan muutosruutu näkyviin (kursori kilpailijasarakkeella) tai ajan korjailuikkunan avaus(kursori aikasarakkeella)
 - S palkkirivin kilpailija loppuajaseurantaan
 - V palkkirivin kilpailija väliaikaseurantaan

VARSINAINEN AJANOTTO

- Viimeksi tulleet ajat ja maaliin tulleet kilpailijat näkyvät.
- **Palkki** on viimeksi aktiivisena olleella rivillä
- Paina lähestyvän kilpailijan numeron **ensimmäinen** merkki. Täydennä numero valmiiksi oikeaan alakulman ikkunassa, paina ↵.
- Uusi kilpailija lisätään aina ensimmäiselle kilpailijasarakkeen tyhjälle paikalle, joka on **palkkirivillä tai sen alapuolella**.
- Jos kilpailija **on jo** ajanottonäytössä, ei sama kilpailija tule uudelleen jos on samannumeroinen **eri sarjassa**.
- Jos saman numeroisia ei ole muita, tulee kilpailija toiseen kertaan
- Palkki säilyy samalla rivillä
- Odota aikaa, joko ulkoiselta kellolta tai paina **F10**, kun jalka ylittää maaliviivan. Uusi aika tulee **palkkiriville**, jos siinä on tilaa, **muuten** ensimmäiselle aikasarakkeen tyhjälle paikalle **palkin** alapuolella.
- Varmistu numeron ja ajan yhteenkuuluvuudesta (järjestyksestä)
- Sido aika ja kilpailija, paina **F1** (loppu aika), **F4** (väliaika).
- Palkkirivi vaihtuu yhtä alemmaksi.
- Numeroita kannattaa syöttää valmiiksi etukäteen odottamaan maaliintuloa. Ajat tulevat sitten kellolta aikanaan. Muista siirtää keltainen palkki oikean kilpailijan kohdalle ennen **F1**-näppäilyä..
- Vaihda muuttuneet järjestykset **ennen** ajan sitomista kilpailijalle eli raahaa kilpailija ajan luokse (shift + nuoli ylös/alas).
- Voit myös painaa **S**-kirjainta sellaisen kilpailijan kohdalla, jota **odotetaan** maaliin, niin saat sijoittumisen **Seurannan**.

VÄLIAJAT

- Määritä ennen kilpailun alkua sarjoille väliaikapisteet ja ihanneajat menusta **Muutokset/Sarjatiedot**. Tuplaklikkaa sarjaa, valitse välilehti **Väliajat ja kierrokset**
- Syötä **Matka** sekä **nopein** ja **hitain** sallittu väliaika ja paina **Uusi piste**. Ohjeaikoja tarvitaan väliaikojen oikeellisuustarkistukseen.
- Vaihtoehtoisesti kopioi väliaikapisteet toisesta sarjasta napilla **Ota sarjasta** ja tarvittaessa muuta ohjeaikoja sarjan tasoa vastaaviksi. Huomioi hiihtotapa ja keli !
- Aika menee väliajaksi **F4-näppäimellä**. ExTime vertaa aikaa ohjeaikoihin ja pyytää varmistuksen jos se eroaa liikaa.
- Kilpailijan väliajan korjaus tehdään kilpailijan muutosikkunassa, välilehti **Väliajat**
- Puuttuvat väliajat lisätään samalla näytöllä

- Väliaika-sarakkeessa on aina ohitushetki, väliaika lasketaan vähentämällä lähtöaika ohitushetkestä.
- Väliajat saadaan tuloksiin määrittämällä tulosliskan rakenteeseen **Historia/erittelyyn** joko **Väliajat/osuudet** tai **Tiivis väliaikarivi**, nämä säädöt tehdään menusta **Listaukset/Asetukset ja tulostuksia**
- Menu **Listaukset/Väliaikatulosteet** tekee listauksia ajankäytöstä tietyistä väliaikakohdasta johonkin toiseen väliaikapisteeseen paremmuusjärjestyksessä.

KILPAILIJOIDEN SELAILU

- Menu Tilanteet/Sarjatilanne
- Viimeksi aktiivisen sarjan kilpailijat näkyvät, oletusjärjestys on lähtöajan mukaan ja saman lähtöajan kesken numeroittain.
- Klikkaamalla sarakkeen otsikkoa, lajittelu tapahtuu valitun sarakkeen mukaan.
- **Seuraava** näyttää seuraavan sarjan kilpailijat, **Edellinen** edellisen, **End** sarjan viimeisen ja **Home** sarjan ensimmäisen. Nuolet alas/ylös vaihtaa aktiivista kilpailijaa ja tuplaklikkaus avaa kilpailijan muutosruudun.
- **Uudista**-nappi päivittää näyttöön muilta koneilta tulleet muutokset

KILPAILIJAN KORJAILU

- Hae korjattava kilpailija, joko Sarjatilanne näytöstä tai Menu Kilpailija/Hae numerolla tai Menu Kilpailija/Hae kilpailijaa nimellä
- Avaa kilpailijan muutosikkuna ↵ :illä (Enter)
- Siirry korjattavaan tietoon hiirellä/nuoli ylös/alas-näppäimillä.
- Päällekirjoita uusi tieto, **INS** tekee tilaa uusille merkeille, **DEL** poistaa merkin.
- Sulje ikkuna OK-napilla

TULOSLUETTELO

- ❖ **KUULUTTAJALLE, ILMOITUSTAUDELLE, MONISTUKSEEN:**
- Aseta ennen kisaa tulosliskan sarakkeet paikalleen (**Listaukset/Asetuksia ja tulostuksia**), valitse saraketiedot, historiatiedot ja lopuksi **Muuta oletusta**
- Valitse kirjoitin (Kilpailut/Valitse kirjoitin)
- Kisan aikana tulostus: menu **Listaukset/Tulosluskat rastimalla**, rasti halutut sarjat, aseta kopio määrä ja **Tulosta nämä ja Paluu**. Napit **Merkkaa valmiit** ja **Poista tulostetut** auttavat siinä, että kaikista sarjoista muistetaan tulostaa.
- ❖ **STT:LLE, SANOMALEHTIIN, YMS:**
- Valitse tulostiedostoksi txt-tiedosto levyllä (**Kilpailut/Tulostus tiedostoon**)

- Sääädä STT-tulostuksen muoto (**Säädöt/STT-listamallin asetukset**) jos olet tekemässä STT-listaa
- Menu **Listaukset/Tulosliuskat rastimalla**. Rasti kaikki sarjat (=Merkkaa **Kaikki**), tee tulostiedosto napilla **STT:n listaus**. Napilla **Tulosta nämä** tiedostoon menee normaalisti kirjoittimelle menevän tiedoston mukainen tulostus
- Vapauta tiedosto joko valitsemalla tulostus kirjoittimelle (**Kilpailut/Valitse kirjoitin**) tai toiseen tiedostoon (**Kilpailut/Tulostus tiedostoon**)
- Lähetä tiedosto sähköpostin liitetiedostona halutuille tahoille tai muotoile sitä itse ennen lähetystä.
- ❖ HTML-LISTAT NETTIIN:
 - Aseta tulosliuskan sarakkeet paikalleen (**Listaukset/Asetuksia ja tulostuksia**), valitse saraketiedot, historiatiedot ja lopuksi **Muuta oletusta**
 - Menu **Listaukset/HTM-tulokset**. Valitse malli, perus tai oma, ja tulostusjärjestys (kisa tai oma). Valitse sarjat ja hyväksy valinta. Anna tiedostolle nimi.
 - HTML-tiedosto vapautuu heti ja tulostus jatkuu automaattisesti kirjoittimelle.
 - Siirrä tiedosto web-palvelimelle oikealle nimelle, toki rakensit tulos-sivulla linkit tiedostoon jo hyvissä ajoin ennen kisa.
- ❖ CSV-TIEDOSTO RANKING-LASKENTAAN:
 - Talleta täydellinen kilpailutiedosto (**Kilpailut/Siirrä talteen**) arkistoosi, valitse huolella tallennuksen kansio
 - Varmista, että kilpailunumero on kisan perustiedoissa (**Muutokset/Sarjatiedot** nappi **Kilpailun perustiedot**, kenttä **Kisan tunnus**)
 - Siirry tekemään tiedosto valikosta Ilmoittautumiset/ Kirjoita CSV (myös ranki)
 - Merkkää ranking-sarjat napilla **Ranking-sarjat**
 - Tee CSV napilla Maastohiihdon rankiCSV näistä
 - Anna CSV-tiedostolle kansio ja nimi, jotka muistat. Lähetä tämä tiedosto SHL:n web-masterille oikealla saatetekstillä ja lehdistötulosten kera.

KILPAILUN SEURANTA

- ❖ Harkitse tarvitsetko sinä tai kuuluttaja ajanoton loki-ikkunaa, jossa näkyvät viimeiset tapahtumat järjestyksessä. Menusta **Uudet piirteet/ajanoton loki-ikkuna** se saadaan mukaan tai pois.
- ❖ Sarjakohtaiset seurantaikkunat saadaan näkyviin **Maalivaate**-ikonista, kun tämän sarjan kilpailija on valittuna ajanoton rivillä tai sarjan muutosruutu on auki. Voit näytössä vaihtaa seuraavaan tai edelliseen sarjaan. Muista asettaa värit selkeiksi ja kerro niiden tarkoitus myös kuuluttajalle:
 - = ennuste matkallaolijoille
 - = valmiit maaliin jo saapuneille
 - = viimeisin uusimalla saapujalle
 - = pohja taustaksi
 - = päivitysvälinä sekunti on oikein hyvä, kaksikin riittää
- ❖ **Menu Tilanteet/ Maalin seuranta** avaa maaliin tulon seurantaikkunan, johon tulevat kaikki loppuajan saaneet paremmuusjärjestykseen. Tätä näyttöä voi pitää auki ajanoton rinnalla ja vaihtaa siinä haluttuun sarjaan, myös fonttia ja kokoa voi vaihtaa niin, että kuuluttaja näkee selvästi.
- ❖ **Menu Tilanteet/ Lähdön seuranta** avaa lähdön seurantaikkunan, johon tulevat lähtövuorossa olevat 2 minuuttia(oletus) ennen starttiaikaa. Tätä näyttöä voi pitää auki ajanoton rinnalla. Oletusaika vaihdetaan extimi.inissä lohkon [Lähtö] muuttuunaan odotus=120 haluttu sekuntimäärä 120 paikalle..
- ❖ Älä pidä liikaa seurantoja näytöllä, jos koneesi on heikkotehoinen

YLEISIMMÄT KORJAILUT

? VÄÄRÄ KILPAILIJA AJAN KANSSA SAMALLA

RIVILLÄ:

- = Paina DEL, väärä kilpailija poistuu näytöstä, anna oikea numero
- = tai paina shift+nuoli ylös/alas, oikea kilpailija siirtyy riville

? LOPUSSA VAIHTUNUT MAALIINTULOJÄRJESTYS:

- = Paina Shift + nuoli ylös, kunnes oikea kilpailija on ajan luona

? KILPAILIJAA EI TULE MAALILISTALLE

NUMEROSYÖTÖN JÄLKEEN:

- = Varmistu, että numero on tosiaan olemassa. Muussa tapauksessa kilpailija on jo listalla, poista edellinen painamalla DEL.

? SAMA AIKA KUULUU KAHDALLE KILPAILIJALLE

- = Osoita hiirellä monistettavaa aikaa, paina hiiren oikeaa näppäintä, valitse valikosta **Tee ajasta kopio**.

? AIKA MENI VÄÄRÄLLE KILPAILIJALLE, F1

PAINETTIIN VÄÄRÄSSÄ KOHTAA:

- = Lyhyt tapa, kun rivi vielä näytössä:Paina F1 uudelleen, vastaa Ei ole aika oikealla kilpailijalla. Näppäile oikea kilpailijan numero tälle riville (poista vanha ensin DEL-näppäimellä tai raahaa se shift+nuolinäppäimellä muualle)
- = Pitkä tapa, kun rivi on jo siivottu pois: Avaa väärän ajan saaneen kilpailijan muutosikkuna, (= enter). Siirry Tulos-välilehdelle ja siirrä aika takaisin (=Peruuta maaliaika), sulje ikkuna (=OK). Poista kilpailija näytöstä (=DEL). Peruutettu aika tuli ajanottonäyttöön X-tunnuksella , siirry tälle ajan riville, anna oikean kilpailijan numero tai jos hän on jo listalla, siirrä kilpailija ajan luokse, paina F1.

? AIKAA PITÄÄ KORJATA (VÄÄRÄ TUNNUS, TAI TIETOLIIKENTEEN TAKIA PUUTTEELLINEN) :

- = Osoita hiirellä korjattavaa aikaa (ei saa olla vielä kiinnitetty), paina hiiren oikeaa näppäintä, valitse valikosta **Muuta aikaa**, korjaa tunnusta ja/tai aikaa. Paina **Peruuta**, jos korjailu meni väärin, muuten **OK**.
- = Jos aika on jo kiinnitetty, poista kiinnitys (F1), korjaa aikaa kuten yllä, kiinnitä uudelleen (F1).
- = tai korjaa loppuaikaa kilpailijan muutosikkunassa, katso alla.

? AIKAA EI SAADA LAINKAAN

- = Anna kilpailijan numero. Avaa Muutosikkuna (= enter tai tuplaklikkaus), siirry **Tulos**-välilehdelle ja anna käsin oikea maaliintuloaika. Paina **Tuloslaskenta** ja OK. Tarvittaessa siivoa kilpailija

pois näytöstä (DEL).

Käsivarmistus tai ajanottokellon paperituloste on tärkeä varokeino.

? KILPAILIJA EI OSALLISTU, JÄÄ POIS

- = Anna kilpailijan numero ja heti perään P kirjain, paina enter ja taas näkyy kilpailijan kohdalla tähti (*).

? KILPAILIJA KESKEYTTÄÄ TAI HYLÄTÄÄN

- = Anna kilpailijan numero. Jos aika otettiin, siirrä se kilpailijalle (F1). Paina enter (tuplaklikkaus), ja aseta kilpailijalle välilehdellä **Tulos** oikea huomautustieto K kesk, tai H hylätty.

On hyödyllistä ottaa myös keskeyttäneille aika, varsinkin jos he leikkaavat maalin. Näytössä näkyy *, jos aikaa ei lasketa.

- = Kilpailijannumero ja heti perään K on keskeytys (H hylkäys)

? SJOITUS EI VAIHDU

- = Poista rasti kilpailijan tiedoista kohdasta Sijoitus on annettu (huomautusmerkki A)

? KILPAILIJALLA ON JO AIKA

- = Jos vanha aika kuuluu jollekin toiselle, älä hyväksy. Avaa muutosikkuna (enter/tuplaklikkaus), **Poista maali aika**. Sulje ikkuna. Nyt kelpaa F1 painallus. Laita poisotettu maali aika oikealle kilpailijalle.
- = Jos vanha aika ei kuulu kenellekään, hyväksy päällekirjoitus (K)

? EPÄSELVYYTTÄ MAALIINTULOJÄRJESTYKSESSÄ

- = Jos yhden sarjan sisällä, siirry sarjanäyttöön (**Tilanteet/Sarjan tilanne**) ja aseta sarja maaliintulojärjestykseen klikkaamalla maalintulo-otsikkoa.. Tee vertailu ja korjaa.
- = Jos epäselvyyttä usean sarjan kesken, tulosta maaliintulojärjestyksen lista, (**Listaukset Laajemmat tulostukset**). Täytä aluella Maaliintulo kentät **Alkaen** ja **Kesto**, paina toiminto **Maalikontrolli**. Selvitte paperilla ja korjaa kuten yllä kerrottu.

? ULKOISEN KELLON AIKOJA EI TULE

- = Tarkista kaapelit. Vapauta sarjaportti ja kytke kello uudelleen (**Ajanotto/Ulkoiset laitteet**)

? VÄLIAIKA EI SALLITUISSA RAJOISSA

- = Tarkista että väliaikoja ei puutu ko. kilpailijalta. Jos aika on OK, hyväksy väliajaksi. Jos samasta sarjasta tulee paljon rajatarkistuksia, muuta sarjan väliajan odotusaikaa. Sarjan tiedot/välilehti **Väliajat**, napit **Laske toteutunut keskiarvo** ja **Korjaa keskiarvo**.
- = Jos kilpailijalta puuttuu väliaika, lisää se kilpailijan tietojen muutos-ikkunan kautta.

MIETI JA TEE TARVITTAVAT ASETUKSET ETUKÄTEEN:

- ❖ Mikä on ulkoinen kellolaite ja onko se sarjaportissa vai usb-serial palikassa kiinni. varaa mukaan tarvittavat ajurit (muistitikku/romppu).
- ❖ Jos käytössä lähtöportti, niin tarkista myös minkä tunnuksen lähtöviiksi antaa ajalle.
- ❖ Aseta lähtöajan kanavatunnus paikalleen menun säädöt/asetusarvot lähtöportti-alueella
- ❖ Päätä myös haluatko nähdä ja kuitata tapahtuneet lähdöt (näkyvät automerkkaukset)
- ❖ Valitse käytettävän ajan tarkkuus, normaalisti 1/10 sek
- ❖ Päätä tulostusruudun sarakkeiden sisältö ja talleta se valikon **Asetukset ja tulostuksia** avulla tulostuskoneen ini-tiedostoon napilla **Muuta oletus**
- ❖ Muista varata laserin värisäiliö/mustesuihkun patruuna
- ❖ Aseta tulostusruudun mainosteksti käyttämäsi mainostiedostoon
- ❖ Miten kuuluttajalle toimitetaan tieto
- ❖ Suunnittele käytettävien koneiden ip-osoitteet ja hanki taito asettaa ne, opettele ping
- ❖ Tee nettisivuille valmiit linkit tuloksia varten
- ❖ Varmistu että käytössäsi on maalintulon varoittaja ja maaliviivalla myös paperivarmistus ja maalituomari samanaikaisia maaliintuloja varten.

TEHTÄVÄT KILPAILUPAIKALLA ENNEN KILPAILUN ALKUA:

- ❖ Kytke käytettävät koneet yhteen ja kopioi jokaiseen kilpailutiedosto (=se johon tallensit ilmoittautumiset).
- ❖ Käynnistä jokaisessa koneessa ExTime
- ❖ Avaa jokaisessa (oikea) kilpailutiedosto
- ❖ Aseta serverit, kuuluttajan(toimiston) PC:t kuuntelulle, myös maalin kone, jos se saa väliaikoja muualta
- ❖ Aseta ajanoton(väliaikojen) PC:t lähettämään tietoja
- ❖ Tarkista, että jokainen PC käy samaa kelloaikaa
- ❖ Tarkista, että ulkoiset kellolaitteet käyvät myös samaa aikaa
- ❖ Muuta kokeeksi jonkin kilpailijan sukunimeä ja tarkista, että muutos meni muillekin PC:lle
- ❖ Siirrä lähtöajat lähtökelloille noin 30 min ennen kisan alkua, laita lähtökelloon ylimääräinen lähtöaika 0-ajalla (tai 5 min ennen)
- ❖ Varmistu tulostimien paperista/mainoksista tulostamalla lähtölistia lähettäjälle.
- ❖ Ota kanslian muutokset numeroiden jakelusta/poisjääneistä talteen myös paperille
- ❖ Tarkista ulkoisen kellolaitteen toiminta
- ❖ Varmistu että käytössäsi on maalintulon varoittaja ja maaliviivalla myös paperivarmistus ja maalituomari samanaikaisia maaliintuloja varten.